

T.C.

YARGITAY

11. HUKUK DAİRESİ

E. 1990/3552

K. 1990/4774

T. 15.6.1990

• **ÇEKİN BİR YABANCI TARAFINDAN YABANCI ÜLKEDE YİNE YABANCI OLAN MUHATAP BANKAYA KEŞİDE EDİLMESİ (Davada Yabancılık Unsurunun Bulunması)**

• **YABANCILIK UNSURU BULUNAN DAVA (Uyuşmazlığın Çözümünde Uygulanacak Hukuku Hakim Tarafından Türk Kanunlar İhtilafı Kurallarının Uygulanması)**

• **TÜRK KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI (Yetkili Olan Yabancı Hukukun Re'sen Saptanması ve Gerektiğinde Yetkili Yabancı Hukukun Muhtevasının Tespitinde Taraflardan Yardım İstenmesi)**

• **ALACAK DAVASI (Zamanaşımına Uğradığı İddia Edilen Çek)**

• **ZAMANAŞIMININ UYGULANMASI (Hukuki İşlem ve İlişkinin Esasına Uygulanacak Hukuka Tabi Olması)**

• **ÇEKTEN DOĞAN TAAHHÜTLERİN NETİCELERİ (Keşide Yerinin Memleket Kanunlarına Göre Belirlenmesi)**

• **DAVADA YABANCILIK UNSURU BULUNMASI (Karşılıksız Çek - Uygulanacak Hukuk)**

• **YABANCILIK UNSURU BULUNAN DAVALARDA UYGULANACAK HUKUK**

• **ZAMANAŞIMI (Yabancı Hukukta Çek İçin - Türk Şirketinin Verdiği)**

• **YABANCI HUKUKTA TÜRK ŞİRKETİNİN VERDİĞİ ÇEK İÇİN ZAMANAŞIMI**

• **TÜRK ŞİRKETİNİN YABANCI LEHDARA YURT DIŞI BANKAYA KARŞILIKSIZ ÇEK KEŞİDE ETMESİ**

6762/m. [732](#), [733](#), [681](#)

2675/m.[1](#), [2](#), [7](#)

ÖZET : Çekin bir yabancı tarafından ve yabancı ülkede yine yabancı olan muhatap bankaya keşide edilmesi karşısında bu davada yabancılık unsuru bulunmaktadır. Yabancılık unsuru bulunan bu tür davalarda uyuşmazlığın çözülmesinde, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun (MÖHUK) 1 ve 2. maddeleri hükümleri uyarınca uygulanacak hukuku, hakim tarafından Türk Kanunlar ihtilafları kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku re'sen saptayacak ve gerektiğinde yetkili yabancı hukukun muhtevasını tespitinde tarafların yardımını isteyebileceklerdir. Yine aynı Yasanın 7. maddesinde zamanaşımının, hukuki işlem ve ilişkinin esasına uygulanacak hukuka tabi bulunduğu da hükme bağlanmış bulunmaktadır. Konunun özel olarak düzenlendiği TTK.nun 732, 733. maddelerinde ise, çekten doğan taahhütlerin neticeleri bu taahhütlerin vukubulduğu yer yani, keşide yeri memleket kanununa göre tayin edileceği hüküm altına alındığı gibi, aynı Yasanın 730/21. maddesi yollaması ile çeklerde de uygulanan yine aynı yasanın 681. maddesi hükmü uyarınca da çeklerde müracaat hakkının kullanılması için gereken sürelerin tüm borçlular hakkında çekin keşide edildiği yer kanununa tabi olacağı açıkça hükme bağlanmış bulunmaktadır.

DAVA : Taraflar arasındaki davadan dolayı, (Ankara Asliye Dördüncü Ticaret Mahkemesi)nce verilen 16.3.1990 tarih ve 844-185 sayılı hükmün temyizden tetkiki davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla; dosyadaki kağıtlar okundu, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : Davacı vekili dilekçesinde, yabancı olan müvekkilinin alacağına karşılık davalıdan İran'da 65.000 \$ ve 20.000 \$'lık yine muhatap yabancı banka olan iki adet çek aldığını, çeklerin muhatap bankada karşılığı çıkmadığını bunun üzerine davalı hakkında ihtiyati haciz kararı alıp uygulattırdıklarını ileri sürerek, çeklerin ibraz tarihindeki değeri olan (148.479.700 TL.) nın banka iskonto haddi üzerinden faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında, keşide yeri bulunmaması nedeniyle çek niteliğinde olmadıklarını olsa bile 6 aylık zamanaşımı geçtiğini, keşideci yerinde imzası olan Hüseyin'in keşide tarihinde ölü

olduğunu, HUMK. 97. maddeye göre teminat gösterme zorunluluğu bulunduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, çekler, banka yazıları ve tercümeleri, İran Ticaret Kanunu'na ait tercüme, dosya içeriğine göre, davalının çeklerin niteliğine ilişkin sair itirazları yerinde kabul edilmeyerek tarafların yetkili yer ve uygulanacak devlet kanununa belirleyen bir belge ibraz etmedikleri, icra takibinin Türkiye'de yapılması nedeniyle zamanaşımı konusunda Türk Ticaret Kanunu uygulanacağı, adı geçen Kanunun 726/1. maddesi hükmüne göre 6 aylık zamanaşımı süresinden sonra bu dava açılmış olduğu gerekçesi ile, zamanaşımı nedeniyle davanın reddine karar verilmiştir.

Hükmü, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava konusu çekler davalı Türk şirketi tarafından davalı yabancı lehtar gösterilmek suretiyle İran'da dava dışı ve Hollanda'da bulunan muhatap banka üzerine keşide edilmiş olup, yurt dışında ibrazında karşılıksız çıkmaları nedeniyle davacı lehtar tarafından davalı keşideciden çek bedellerinin tahsili için bu belgelere dayanılarak Türkiye'de alacak davası açılması üzerine davalı keşideci, diğer savunmaları arasında zamanaşımı definde de bulunmuş ve mahkemece de anılan çeklerin TTK.nun 726/1. maddesinde öngörülen 6 aylık zamanaşımı süresine tabi olduğu ve bu sürenin de geçmiş olduğundan bahisle davanın zamanaşımı yönünden reddine karar verilmiş bulunmaktadır.

Çekin bir yabancı tarafından ve yabancı ülkede yine yabancı olan muhatap bankaya keşide edilmesi karşısında bu davada yabancılık unsuru bulunmaktadır. Yabancılık unsuru bulunan bu tür davalarda uyuşmazlığın çözülmesinde, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun (MÖHUK) 1 ve 2. maddeleri hükümleri uyarınca uygulanacak hukuku, hakim tarafından Türk Kanunlar ihtilafları kurallarını ve bu kurallara göre yetkili olan yabancı hukuku re'sen saptayacak ve gerektiğinde yetkili yabancı hukukun muhtevasını tespitinde tarafların yardımını isteyebileceklerdir. Yine aynı Yasanın 7. maddesinde zamanaşımının, hukuki işlem ve ilişkinin esasına uygulanacak hukuka tabi bulunduğu da hükme bağlanmış bulunmaktadır. Konunun özel olarak düzenlendiği TTK.nun 732, 733. maddelerinde ise, çekten doğan taahhütlerin neticeleri bu taahhütlerin vukubulduğu yer yani, keşide yeri memleket kanununa göre tayin edileceği hüküm altına alındığı gibi, aynı Yasanın 730/21. maddesi yollaması ile çeklerde de uygulanan yine aynı yasanın 681. maddesi hükmü uyarınca da çeklerde müracaat hakkının kullanılması

için gereken sürelerin tüm borçlular hakkında çekin keşide edildiği yer kanununa tabi olacağı açıkça hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Dava konusu olayda da, davalının Türk Ticaret Kanunundaki hükümlere dayanarak zamanaşımı definde bulunması üzerine, davacı tarafça çekin keşide edildiği yer olan İran Kanunlarına göre, daha uzun bir zamanaşımı süresine tabi olduğu açıklanarak bu savunmaya karşı çıkılmış olunmasına ve bu konudaki yabancı hukuk metinlerine de dayanılmış bulunması karşısında yukarıda değinilen MÖHUK.nun 1, 2 ve 7. maddeleri ile TTK.nun 732, 733 ve 681. maddeleri hükümleri çerçevesinde dava konusu, çeklerin tabi olduğu yabancı hukuktaki zamanaşımı süresi saptanarak hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, davacı tarafından dosyaya ibraz edilmiş olan noterlikçe tercüme tasdiki yabancı yasal düzenlemenin ne sebeple dikkate alınmadığı belirtilmeden, sadece davanın Türkiye'de açıldığından bahisle davadaki zamanaşımının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olduğu kabul edilerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davacı yararına (BOZULMASINA), ödediği temyiz peşin harcının isteği halinde temyiz edene iadesine, 15.6.1990 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

www.kazanci.com